

Altíð klárir at skapa øsing

– Tað undrar meg stórliga, at politikarar leika so í sum teir gera um, at øll í føroysku fiskivinunni eru stráðmenn og spekulantar, og at tað er vinnan, ið hevur skyldina av, at stóðan er blivin, sum hon er, sigur formaðurin í felagnum Rækjuskipum

ÁKI BERTHOLDSEN

– So skjótt eitt mál stingur seg upp, sum kann brúkast til at skapa øsing millum manna, eru politikarar altíð klárir.

– Hinvegin vísa teir næstan ongan vilja til at leggja langtíðar karmar fyri fiskivinunna.

Hendan lemjandi kritikkin av okkara fólkavaldu politikarum eigur Jákup Egholm Hansen í Havn.

Hann er formaður í Felagnum Rækjuskip.

Men hann leggur dent á, at hann talar fyri seg sjálfan og ikki fyri felagið í hesum máli.

Hann dylir ikki, at hann er bæði ógvuliga bilsin, og ógvuliga misnógður av mátanum, sum høvuðsvinna okkara, fiskivinnan, verður handfarin av okkara politisku myndugleikum.

Hann vísir á, at alstór øsing hevur tikið seg upp millum politikarar, nú alt fleiri og fleiri fiskiskip við útlendskum kapitali og á hugamáli, koma í føroyska fiskiflotan, ofta uppá gomul ella samanlögð fiskiloyvi.

– Nú frættist eisini, at rækjuflothin stendur fyri tórni, og at eitt íslenskt rækjuskip er á veg í føroyska flotan, helst uppá eitt gamalt, føroyskt rækjuloymi, sum hevur skift eigara

at tað undrar hann stórliga at hoyra bæði yngri og eldri politikarar, bæði í samgongu og í andstöðu leika so í, sum teir gera, um, at øll, sum virka í føroysku fiskivinunni, eru stráðmenn og spekulantar og at tað skal vera vinnan, sum hevur skyldina av, at stóðan er blivin, sum hon er.

– Veruleikin er, at tað júst eru teir somu politikararnir, ið nú rópa hardest, sum hava sín part av skyldini av, at lógin um vinnuligan fiskiskap er broytt soleiðis, at tað, sum nú er hent, yvirhøvar ber til.

– Men tað er kortini ikki einasta orsøkin, leggur hann afturat.

– Politiska viðgerðin á tingi, og viljin til at leggja langtíðar karmar fyri fiskivinunna, eru næstan ikki til staðar.

– Men so skjótt, eitt einstakt mál stingur seg upp, sum bendast inn á okkurt sensationskent, ið kann skapa øsing millum manna, eru tinglimir hinvegin beinvegin klárir.

Formaðurin í felagnum Rækjuskipum heldur, at Frøyanes-málið er besta dømi um hetta.

– Hinvegin siggja vit alt ov sjáldvan, at tinglimir viðgera fiskivinnumál á ein sakligan hátt, har forarbeiðið er gjørt til lítar, sigur hann.

Lætt hjá útlendingum at keypa
Jákup Egholm Hansen sigur, at tað er júst trongdin

hjá politikarum at finna rumbulsmál, heldur enn at gera lógararbeiðið til lítar, sum er veruliga orsøkin til, at tað kann gerast lutfalslig lætt hjá útlendingum at keypa seg inn í føroyska fiskiflotan, t.d. hjá íslendingum at keypa seg inn í føroyska rækjuflothan.

– Felagið Rækjuskip hevur í fleiri ár roynt at vist bæði landstýrismonnum og tinglimum á tað sera álvarsliga stóðuna hjá føroyska rækjuflothanum.

– Vit hava ítökiliga víst á, at rækjuskipini hava stórar trupulleikar av høgum flutningsútreiðslum, og óðrum útreiðslum, sum standast av, at rækjuskipini hava sínar fiskileiðir á fjarleiðunum, í útjaðaranum á teimum økjum, har føroysk skip hava loyvi at fiska.

– Samstundis hava vit víst á, at prísurin á rækjum hevur verið fyri stóðugum falli í nógv ár, og hann fellur framvegis.

Hann sigur, at felagið Rækjuskip hava mælt til at flutningsstuðul í verk í gildi fyri rækjuskipini, sum fiskað í altjóða sjógvum fyri at javntseta hendan skipabólkin við tey skip, sum fiska á nær og miðleiðum.

– Men tað er bara fyrrverandi landstýrismaðurin í fiskivinnumálum, John Petersen, sum skilti tað serliga stóðuna hjá rækjuflothanum.

– Hinvegin var tað ongin annar í tinginum hvørki í hesum lögtinginum, ella í lögtinginum sum var áðrenn

hesum, ið so frægt sum tímdi at seta seg inn í málið.

– Fyri tinglimir í undanfarnu samgongu var tað nógv meiri áhugavert at klandrast um, antin stuðul skuldi latast til endurnýtslu av skipaflothanum, ella um fløgustuðulin til djúpvatns-trolararnar skuldi halda fram.

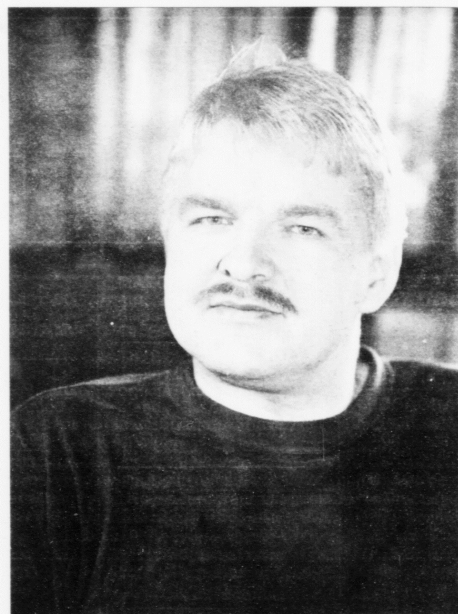
– Og í tinginum nú, verður øll orkan brúkt til at klandrast um føroyska grundlóg, um flakavirki skulu fáa flutningsstuðul til virkaðan fisk og um tað nýggja vaktarskipið, sum sigst at hava líka stóran bunkringskapasitet, líka stóra proviantgoymslur og líka stór upphaldsrúm sum meginparturin av føroyska rækjuflothanum hevur til samans.

Flutningsstuðul er neyðugur

Jákup Egholm Hansen sigur, at skal rækjuflothin aftur gerast áhugaverdur hjá føroyingum at gera fløgur í, so at veiðiloyvini ikki verða til sølu til hægstbjóðandi útlendingin, er tað neyðugt, at tinglimir av álvara seta seg inn í stóðuna hjá rækjuflothanum.

– Gevið hesum skipum somu fortreytir sum fiskavirkini í útjaðaranum hava, har ið flutningsstuðul verður latin at flyta fisk til virkni og av teimum aftur.

– Hetta kann gerast við at lata troalarnum stuðul til rækjur, fiskaðar í altjóða sjógvum og við Svalbard, og sum verður flutt úr út-

Jákup Egholm Hansen, formaður í felagnum Rækjuskipum: Tað eru somu politikarar, ið nú rópa hardest, sum hava sín part av skyldini av, at stóðan í fiskivinunni er blivin, sum hon er. Viljin til at leggja langtíðar karmar fyri fiskivinunna, er næstan ikki til staðar. Men Frøyanes er besta dømi um, at so skjótt, eitt einstakt mál stingur seg upp, sum kann bendast inn á okkurt sensationskent, ið kann skapa øsing millum manna, eru tinglimir hinvegin beinvegin klárir

lendskum havnum til marknaðin.

– Harafturat eigur stuðul at verða latin til at flyta manningar til og av skipunum, tí hetta er ein sera stór útreiðsla hjá rækjuskipunum.

– Og at enda eigur stuðul at verða latin til olju, sum verður bunkrað á opnum havi, tí har kostar hon eini 40% meiri enn hon kostar í landi

Mugu fáa skattalætta

Næsta stig ið eigur at verða at broyta skattaskipanina fyri sjómenn soleiðis, at skattalætti fyrst og fremst verður latin føroyskum fiskimonnum við føroyskum skipum.

– Hinvegin eiga teir, sum frammanundan vinna stóran inntøku við útlendskum skipum, ikki at fáa nært til so stóran skattalætta, kanska ongan yvirhøvar.

– Tí skattaskipanin virkar enn soleiðis, at hon dregur fleiri sjómenn úr føroyska flotanum til útlendsku kappingarneytarnar.

Jákup Egholm Hansen mælir til, at skattaskipanin eigur at verða so, at langfara fiskimenn við føroyskum skipum eiga at fáa størstan frádráttin t.d. 30%.

– Skattafrádrátturin kundi so verið óbroyttur, t.v.s. 15%, hjá teimum, sum fiska á mið- og nærleiðum.

Men hinvegin eiga teir sum sigla við útlendskum skipum at missa frádráttin heilt, ella í mesta lagi at fáa ein frádrátt, sum er nógv minni enn hann er nú.

– Ein slík skipan hevði gjørt tað meiri lokkandi at siglt við føroyskum skipum, og hevði verið tætt við eini null-loysn hjá landskassan-

um, sigur Jákup Egholm Hansen.

Men hvussu ber tað til, at íslendingar eru hugaðir at gera fløgur í føroysk rækjuskip, um vinnan ikki ber seg?

– Tað kemst av, at íslendingar hava eina aðra skipan enn vit hava. Utgerðarfeløgini eru mangan stórir við fleiri sløgum av skipum afturimóti einum føroyskum reidari, sum ofta bara eigur eitt skip.

– Í Íslandi eru eisini rækjuskipini og rækjувirkini tættari knýtt at hvør øðrum.

– Somuleiðis hava teir eina aðra avrokningarskipan.

– Í vissum flokkum eru teir eisini sjálvføgjandi.

– Alt hetta ger, at íslendingar hava heilt aðrar møguleikar at leggja til rættis.

– Og so hava teir nógv minni flutningskostnað, enn vit hava, tí teir eru nærmari fiskileiðum, enn vit eru.

Tó heldur hann, at tað er vert at varðveita rækjuflothan, tí hann hevur stór samfelagsligt avkast.

– Umframt nótabátarnar, eru rækjuskipini tey einastu, sum útnýtta rættindi *uttan* at vit nýðast at lata øðrum fisk undir Føroyum afturfyri.

– Tí er virðisøkingin fyri samfelagið sera stór.

– Men av tí fiskiskapurin er so langt burtur, standast útreiðslur av tí sum gera, at tað er trupult hjá hvørjum einstokum skipi at fáa tað at bera til, hóast ongi onnur skip geva so stórt samfelagsligt avkast sum júst rækjuskipini.

Sensationspolitikkur á tingi

Jákup Egholm Hansen sigur

– Tað er neyðugt at broyta skattaskipanina so at teir fiskimenn, sum sigla við útlendskum skipum, missa tann serliga skattalætta, sum fiskimenn fáa.

– Teir, sum fiska við føroyskum skipum á fjarleiðum, skulu fáa mest í skattalætta, og teir, sum eru á mið og nærleiðum skulu fáa minni, sigur Jákup Egholm Hansen, formaður í felagnum Rækjuskipum

savnsmynd

Framhald á síðu 7